

การประกาศชนิดพืชเพิ่มเติมให้พันธุ์พืชใหม่สามารถรับความคุ้มครอง ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 มีเจตนารมณ์เพื่อส่งเสริม กระตุ้น สร้างแรงจูงใจให้เกิด การพัฒนาปรับปรุงพันธุ์พืชใหม่ ด้วยการให้สิทธิคุ้มครองตามกฎหมายแก่นักปรับปรุงพันธุ์พืช และยังส่งเสริม การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า เพื่อให้ชุมชนมี ส่วนร่วมในการดูแล บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์พันธุ์พืชอย่างยั่งยืน

มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 กำหนดให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบ ของคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดชนิดพืชให้นักปรับปรุงพันธุ์พืช สามารถนำพันธุ์พืชที่ปรับปรุงพันธุ์ขึ้นมาใหม่มาจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ตามกฎหมายได้ โดยพิจารณา เลือจากชนิดพืชที่มีผู้แจ้งความประสงค์ให้ประกาศเพิ่มเติม พืชที่มีความสำคัญและโอกาสเติบโตทางเศรษฐกิจ พืชที่มีนักปรับปรุงพันธุ์พืชของไทยทำการปรับปรุงพันธุ์ และพืชที่มีพันธุ์พืชพื้นเมืองให้เกษตรกรเลือกใช้

มีผู้แจ้งความประสงค์ขอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนดชนิดพืช ที่พันธุ์พืชใหม่สามารถขอรับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ จำนวน 7 ราย 7 ชนิดพืช กรมวิชาการเกษตรในฐานะเลขานุการคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช จึงนำเสนอต่อคณะกรรมการ คุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ และคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช เพื่อมีมติเห็นชอบเสนอพืช จำนวน 7 รายการ ต่อรัฐมนตรี ว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เป็นชนิดพืชที่พันธุ์พืชใหม่สามารถขอรับความคุ้มครองตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

หลังจากที่ประกาศลงราชกิจจานุเบกษาแล้ว จะมีผลบังคับใช้ส่งผลให้นักปรับปรุงพันธุ์พืช ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน หรือนักปรับปรุงพันธุ์พืชอิสระ สามารถนำพันธุ์ใหม่ที่ปรับปรุงพันธุ์ได้ มายื่นขอรับความคุ้มครอง ตามกฎหมาย พืชที่ถูกเสนอให้ประกาศเพิ่มเติมมีดังต่อไปนี้

ถั่วลิสง (*Arachis hypogaea* L.)

ภาควิชาพืชไร่ฯ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ขอให้ประกาศถั่วลิสง โดยได้ทำการพัฒนา ปรับปรุงพันธุ์ถั่วลิสง โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ได้พันธุ์ถั่วลิสงที่มีเมล็ดขนาดปานกลาง ให้ผลผลิตสูง และต้านทานโรค ใบไหม้ ให้ได้พันธุ์ใหม่ที่มีลักษณะดีกว่าพันธุ์เดิมที่มีอยู่ มีลักษณะดีเด่นตามความต้องการของตลาด ผู้บริโภค อุตสาหกรรมอาหาร และเกษตรกร และมีความประสงค์จะยื่นขอจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ เพื่อควบคุม กำกับดูแลการส่งต่อเมล็ดพันธุ์คุณภาพดีไปสู่มือเกษตรกร และเพื่อป้องกันปัญหาการขโมยพันธุ์ต่อไปในอนาคต

กะเพรา (*Ocimum tenuiflorum* L.)

ศูนย์วิจัยและพัฒนาพืชผักเขตร้อน ภาควิชาพืชสวนคณะเกษตร กำแพงแสนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ขอให้ประกาศกะเพรา โดยได้ดำเนินงานเก็บรวบรวมเชื้อพันธุ์กรรมกะเพราตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 จนถึงปัจจุบัน และได้ดำเนินโครงการวิจัย เรื่อง การคัดเลือกพันธุ์กะเพรา ดำเนินงานต่อเนื่องในการคัดเลือกสายพันธุ์บริสุทธิ์ สำหรับพัฒนาพ่อและแม่พันธุ์ เพื่อเป็นทางเลือกให้เกษตรกรได้ปลูกกะเพราพันธุ์ใหม่ๆ ที่เป็นที่ต้องการของตลาด ในอนาคตจึงมีโอกาที่จะยื่นขอจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ เพื่อส่งเสริมงานวิจัยพัฒนาพันธุ์กะเพราของมหาวิทยาลัย ต่อไป

บัวบก [*Centella asiatica* (L.) Urb.]

สถาบันบริหารจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยมหิดล เสนอให้ประกาศบัวบก เนื่องจากได้พัฒนาพันธุ์พืชบัวบก จากการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์บัวบกสายพันธุ์ท้องถิ่น โดยวิธีการเพิ่มจำนวนโครโมโซม เพื่อให้ได้สายพันธุ์ใหม่ที่ได้ผลผลิตและสร้างสารสำคัญในกลุ่ม Triterpenoids สูง จนได้บัวบกสายพันธุ์ใหม่ที่มีความคงตัวและความสม่ำเสมอ มีลักษณะใบขนาดใหญ่ และมีปริมาณสารสำคัญ กลุ่ม triterpenoids สูง ทำให้สามารถผลิตบัวบกที่เป็นสายพันธุ์ต้นแบบที่มีคุณภาพสูงทั้งทางด้านผลผลิตและปริมาณสารสำคัญโดยมีการตรวจสอบความคงตัวของสายพันธุ์และควบคุมคุณภาพทางพฤกษเคมีร่วมด้วย เป็นการแก้ไขปัญหาตั้งแต่ต้นทางในการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพมีมาตรฐานสากล เพื่อให้ได้ต้นพันธุ์ที่ดีสำหรับส่งเสริมการปลูกให้แก่เกษตรกรในประเทศ

โกโก้ (*Theobroma cacao* L.) และลูกผสม

สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร เห็นว่าโกโก้เป็นพืชที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจมากขึ้น ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีนโยบายส่งเสริมพื้นที่ปลูกโกโก้ให้เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร ในปัจจุบันเริ่มมีเกษตรกรสนใจปลูกโกโก้กันมากขึ้น จึงต้องมีการผลิตต้นพันธุ์และพัฒนาพันธุ์โกโก้พันธุ์ดีให้เกษตรกรได้ใช้เพาะปลูกได้อย่างเพียงพอต่อการขยายพื้นที่ปลูก และให้ได้พันธุ์ดีที่มีผลผลิตสูง มีคุณภาพ สถาบันวิจัยพืชสวน จึงมีโครงการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์โกโก้พันธุ์ใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงฯ และความต้องการของเกษตรกร

กล้วยไม้สกุลซิมบิเดียม (*Cymbidium* Sw.) และลูกผสม

นายกอบสุข แก่นรัตนะ บริษัท ปากเกร็ด ฟลอริคัลเจอร์ เล็งเห็นว่าในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงพันธุ์กล้วยไม้สกุลซิมบิเดียมกับกล้วยไม้สกุลอื่นที่มีความใกล้เคียงกัน เพื่อให้เกิดลวดลายและลักษณะใหม่ๆ ในการสนองความต้องการของตลาด เกิดเป็นกล้วยไม้สกุลใหม่มากมาย ซึ่งประเทศไทยมีความก้าวหน้าในการปรับปรุงพันธุ์กล้วยไม้สกุลซิมบิเดียมผสมข้ามสกุลมากกว่าประเทศอื่นๆ เป็นการพัฒนาพันธุ์เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเป็นไม้ตัดดอก ตามที่ตลาดต้องการ

หอมแดง (*Allium ascalonicum* L.)

บริษัท อีสท์ เวสต์ ซีด จำกัด มีการวิจัย ปรับปรุงพันธุ์หอมแดง เนื่องจากเห็นว่าหอมแดงเป็นพืชที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจ นิยมปลูกกันมากในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปัจจุบันเริ่มมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้ความสนใจศึกษา พัฒนา ปรับปรุงพันธุ์หอมแดง ตลอดจนนำเข้าพันธุ์หอมแดงมากขึ้น เพื่อให้มีความหลากหลายทางพันธุกรรม เกษตรกรสามารถเลือกใช้พันธุ์ที่หลากหลายมากขึ้น

พืชสกุลแคนนาบิส (*Cannabis L.*)

ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีแห่งชาติ อยู่ระหว่างดำเนินงานวิจัยพืชกลุ่ม *Cannabis* โดยได้รับหนังสือสำคัญแสดงการอนุญาตผลิตซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท ๕ เฉพาะเฮมพ์ เพื่อดำเนินโครงการวิจัยการวิเคราะห์การคัดเลือกต้นพันธุ์เฮมพ์ไทยที่มีปริมาณสารเตตราไฮโดรแคนนาบินอลต่ำอย่างมีประสิทธิภาพด้วยเทคนิคทางอนุชีวโมเลกุล และได้รับหนังสือสำคัญแสดงการอนุญาตผลิตซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ (กัญชา) เพื่อดำเนินโครงการวิจัยการเพาะปลูกกัญชาสายพันธุ์ไทยเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยในตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาเป็นส่วนประกอบ โดยมีแผนจะดำเนินโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาพันธุ์ใหม่ให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์

การศึกษาวิจัย และพัฒนาปรับปรุงพันธุ์พืชสกุลแคนนาบิส พบว่า มีหน่วยงานทั้งภาครัฐ สถาบันการศึกษา ที่มีกิจกรรมด้านการศึกษาวิจัยและพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ ดังนี้

- ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ อยู่ระหว่างดำเนินงานวิจัยพืชสกุลแคนนาบิส โดยดำเนินโครงการวิจัยการวิเคราะห์การคัดเลือกต้นพันธุ์เฮมพ์ไทยที่มีปริมาณสารเตตราไฮโดรแคนนาบินอลต่ำอย่างมีประสิทธิภาพด้วยเทคนิคทางอนุชีวโมเลกุล

- มูลนิธิโครงการหลวงและสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ได้วิจัยและพัฒนาพันธุ์โดยโครงการวิจัยและพัฒนาการปลูกเฮมพ์และการแปรรูป โครงการคัดเลือกพันธุ์เฮมพ์ THC ต่ำ เพื่อให้เฮมพ์มีปริมาณสารเสพติด THC ต่ำ ในระดับที่เป็นที่ยอมรับของระบบการควบคุมให้ปลูกในประเทศไทย

- มหาวิทยาลัยรังสิต คณะนวัตกรรมการเกษตร ได้ศึกษาพืชกัญชาทั้งจากเอกสารจากต่างประเทศและในประเทศ ศึกษาสายพันธุ์ ขั้นตอนการปลูก การดูแลรักษา รวมทั้งสรรพคุณด้านการแพทย์

- วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เปิดสอนวิชา “กัญชงศาสตร์” (Cannabis Science) ซึ่งเปิดเป็นวิชาเลือกเสรีในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก โดยถูกจัดอยู่ในหลักสูตรการจัดการเกษตรอินทรีย์นานาชาติ